

ויחי ג

מסיחין בסעודה, הרי לכאורה גם על אמירה זו חל זה ש"אין מסיחין בסעודה", ואדרבה, כיון שרצה לומר לו "יעקב אבינו לא מת", שהוא דיבור מועט יותר מהדיבור "אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבוא אותו כובע שעל פי הקנה ונכנס בו המאכל ומסתכן . . מאכל ומשתה הולך דרך הושט", בטר דסעידי א"ל הכי אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת (אלאי חי הוא לעולם), א"ל וכי בכדי ספדו ספדו נייא וחנטו חנטיא וקברו קברייא, א"ל מקרא אני דורש שנאמר, ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

א. איתא בגמרא¹: "רב נחמן ורב יצחק היו יתבי בסעודתא, אמר לי' רב נחמן לרב יצחק לימא מר מילתא, א"ל הכי אמר רבי יוחנן אין מסיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה (כשיוצא הקול נפתח אותו כובע שעל פי הקנה ונכנס בו המאכל ומסתכן . . מאכל ומשתה הולך דרך הושט)", בטר דסעידי א"ל הכי אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת (אלאי חי הוא לעולם), א"ל וכי בכדי ספדו ספדו נייא וחנטו חנטיא וקברו קברייא, א"ל מקרא אני דורש שנאמר, ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.

וכבר עמדו מפרשים על כמה דיוקים בזה:

(א) מה הרויח רב יצחק בזה שאמר "אין

(8) וגם על אמירה דחביה אחת, אמן – ראה ברכות מג, א. רמב"ם הל' ברכות פ"ו ה"ו. רא"ש ברכות שם פ"ו ס"ד, ע"פ ירושלמי שם פ"ו ה"ו. טוש"ע (ודאדה"ז) א"ח סקע"ד ס"ח (ס"א).

(9) הרי"ף לעין יעקב.
(10) כנפריש"י ד"ה שמא יקדים: לפיכך לא אומר לך כלום.

(11) ולכאורה כן מוכרח להגירסא שהובאה בדק"ס, "לימא לן מר מילתא דאגדתא", ובטר ד-סעי' "א"ל (עוה"ה) לימא לן מר מילתא (דאגדתא)". וראה הערה 14.

(12) ועד שדוחה כמה איסורים כמו להורות לפני רבו (ראה עירובין סג, א. רמב"ם הל' ת"ת פ"ה ה"ג). טוש"ע י"ד סרמ"ב ס"א, איסור אמירת ד"ת בבית המרחץ (שבת מ, ב. רמב"ם הל' ק"ש פ"ה ה"ה. שו"ע (ודאדה"ז) א"ח ספ"ה ס"ב (ס"ד)). ועוד.

(13) ראה פרי מגדים א"ח סק"ע (א"א) סק"א שמביא דברי הגמ' כאן, ומסיים: הא לאפרושי מאי-סורא יראה מסיחין אע"ג דחמירי סכנתא מאיסורא. וראה לקמן בפנים.

(1) תענית ה, ב.

(2) פרש"י תענית שם. וידועה השק"ט אם ה-פירוש לתענית הוא מרש"י (ראה מהר"ץ חיות סוף מס' תענית. שם הגדולים (להחיד"א) מערכת גדולים ערך רש"י קרוב לסופו).

(3) כ"ה הגירסא בע"י. ובגמ' 'בטר דסעוד'. ופשוט דשניהם היו יושבין בסעודה. ואולי לפי גירסת הע"י מוכח דלפנ"ז כבר הפסיק ר"י מלסעוד – ראה לקמן סוף הערה 28.

(4) ובתוס' שם: וכן משמע דכתיב (פרשתנו מט, לג) ויגוע ולא כתיב וימת כדמפרש בסוטה (יג, א) גבי מעשה דחושבים. ועד"ז הוא ברש"י עה"ת פרשתנו שם "ויגוע ויאסף, ומיתה לא נאמרה בו ואמרו רז"ל יעקב אבינו לא מת".

(5) פרשתנו ג, ב, שם, יוד. יג.

(6) ירמ' ל, י.

(7) ראה בארוכה במפרשי העין יעקב.

(*) ולהעיר מר"ח לתענית שם. אין אומרים דבר הלכה בסעודה.

(ד) מה השיב לו ממקרא ד"אל תירא עבדי יעקב גוי", הרי אין זה מתרץ את השאלה, וכי בכדי . . חנטו חנטייא כו"י¹⁸?

יש מפרשים¹⁹, שלפי ביאורו שמקורו מקרא ד"אל תירא גוי" ודורש "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", הרי הוא מבאר כוונתו בדבריו הראשונים, שזה שיעקב אבינו לא מת אין הכוונה לחיי הגוף, שבזה היתה מיתה, אלא בנפש קאמר.

אבל (נוסף ע"ז שלפ"ז אינו מובן מהו החידוש שדוקא ביעקב נאמר בו שלא מת, הרי חיי הנפש של כל הצדיקים הם חיים נצחיים): בפרש"י בגמ' שם כ' "מקרא אני דורש, והאי דחנטו חנטייא סבורים היו שמת", וכ"כ לאח"כ²⁰, ודחנטו חנטייא נד"מ מה להם שמת אבל חי הי", ומזה מוכח²¹ שס"ל לרש"י שכוונת הגמ' "יעקב אבינו לא מת" היא, שגופו לא מת, וכפשוטו לשונו, "לא מת, אלא חי הוא לעולם".

(ה) לכאורה, לפי פרש"י העיקר חסר מן הספר²², דהתירוץ על השאלה, "וכי בכדי כו"י הוא כי רק, נדמה להם שמת" (וזה לא נזכר בגמ'), ואילו זה ש"מקרא אני דורש" הוא רק רא"י (מן הכתוב) שיעקב אבינו לא מת.

ב. ויש לומר הביאור בזה, ובהקדם: סיפור זה בגמ' (ע"ד ר"ז ור"י דהוי יתבי בסעודתא), בא בהמשך לכו"כ מאמרים לפניו, שגם התם שאל ר' נחמן את ר' יצחק, ור' יצחק ענה לו, "הכי אמר רבי

[ולאידך, המאמר "יעקב אבינו לא מת" אין בו נפקותא למעשה ולא להלכה²³, ולכן אין צורך באמירתו באמצע הסעודה].

אבל פה זה צ"ע לכאורה, דלפ"ז הי' לו רק להשמיעו פסק ההלכה, "אין מסיחין בסעודה", ולא להאריך בדיבורו (בסעוד' דה) ולבאר גם טעם הדין "שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה". ואף שמוכן שזה מגדיל את חומר הדבר, דחמירא סכנתא מאיסורא²⁴, הרי אדרבה, מטעם זה גופא אין לו להאריך בדיבורו עתה (באמצע הסעודה), אלא לקצר ככל האפשרי, וכיון שלהפרישו בפועל מסכנתא די באמירת עצם ההלכה, "אין מסיחין בסעודה", למה לא המתין עם הוספת טעם ההלכה עד בתר דסעיד.

(ב) כיון שכל עניני תורה הם בתכלית הדיק, מסתבר לומר, שמאמר ר"י ("הכי אמר ר"י") שאמרו, "בתר דסעיד", "יעקב אבינו לא מת", יש לו קשר ושייכות עם הדיבור ("הכי אמר ר"י") שבתוך הסעודה "אין מסיחין בסעודה"²⁵.

(ג) בהמשך הגמ', "אל וכו' בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא אל" מקרא אני דורש . . מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" — למה שאל "וכי בכדי ספדו כו", לכאורה עדיפא הו"ל להקשות, איך "ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא", והרי "לא מת"²⁶?

(14) עיון יעקב לע"י כאן. אבל להעיר, דנפק"מ לענין טומאה דמת מטמא ואין חי מטמא — ראה נדה ע, ב. וידועה השק"ט בנוגע לקברי צדיקים. ואכ"מ.
(15) חולין י, א. וטו"ע א"ח סקע"ג ס"ב. יו"ד סקט"ז ס"ה בהגהה.

(16) ראה בקושיא זו ובביאור דברי הגמ' בכלל (ע"ד הקבלה) — בס' תורת לוי יצחק (לאאמור"ז) בתחלתו.

(17) ראה עיון יעקב ובהמובא בעץ יוסף לע"י. ווע.

(18) ראה הרי"ף לע"י וענף יוסף שם.

(19) חדא"ג מהרש"א תענית שם. וראה רשב"א לע"י שם.

(20) ד"ה אף הוא בחיים.

(21) וכן משמע מתוך"ה יעקב הנ"ל הערה 4. וראה מפרשי התורה (ומפרשי רש"י) פרשטנו עה"פ מט, לג. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1260 ואילך. חכ"ז ע' 7 ואילך.

(22) ראה גם חדא"ג מהרש"א שם.

שמא יקדים קנה לושת ויבא לידי סכנה", ולא הסתפק בהודעת עצם הדין "אין מסיחין בסעודה", כי בזה כיוון לבאר ול-הדגיש שדין זה חל²⁷ גם אדברי תורה²⁸. והוא ע"ד ההלכה לענין דבר מצוה, דאף ש"שומר מצוה לא ידע דבר רע"²⁹ ושלוחי מצוה אינן ניוקין³⁰, מ"מ, "היכא דשכיח היוקא³¹ שאני, שנאמר³² ויאמר שמואל איך אלך (למשוח את דוד, ואע"פ ששלוחו של מקום ה' הרי ה' ירא – רש"י³³) ושמע שאל והרגני ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך גור³⁴", ועד³⁵ בענינינו, דכיון שטעם הדין הוא "שמא יקדים קנה לושת ויבא לידי סכנה"³⁶, הרי חשש הסכנה הוא ב-

יוחנן, ותוכן כמה מאמרי רבי יוחנן אלה הוא ע"ד הנהגה נסית של הקב"ה עם בני ישראל, ולדוגמא (מאמר הראשון שב-סוגיא שם²³): "א"ל ר"נ לר"י יורה בניסן היא יורה במרחשון כו' א"ל הכי אמר רבי יוחנן בימי יואל בן פתואל נתקיים מקרא זה דכתיב כו' אותה שנה יצא אדר ולא ירדו גשמים ירדה להם רביעה ראשונה באחד בניסן א"ל נביא לישראל צאו וזרעו אמרו לו מי שיש לו קבים חטים או קבים שעורין יאכלנו ויחי' או יזרענו וימות אמר להם אעפ"כ צאו וזרעו נעשה להם נס ונתגלה להם מה שבכתלין כו' יצאו וזרעו שני ושליש ורביעי וירדה להם רביעה שני' בחמשה בניסן הקריבו עומר בששה עשר בניסן נמצאת תבואה הגדילה בששה חדשים גדילה באחד עשר יום כו'".

ובהמשך למאמרי רבי יוחנן אלה (ש-נאמרו בשמו לר"נ ע"י ר' יצחק) מביא הש"ס הסיפור דידן, דהוי יתבי בסעודתא, וביקש ר"נ מר"י, "לימא מר מילתא", דיש לומר, שגם ר"נ ידע ההלכה, "אין מסיחין בסעודה" (מפני חשש סכנה). אלא שכוונת בקשתו, "לימא מר מילתא" היתה לדברי תורה³⁷, וס"ל שדין זה הוא רק בנוגע לשי-חת חולין³⁸, אבל בד"ת אין לחוש לסכנה, כי תורה מגיגא ומצלי³⁹, ואדרבה, ממאמר המשנה⁴⁰ דשלוחן ש", לא אמרו עליו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים" מובן שיש חיוב אמירת ד"ת בסעודה, וכיון שכן אין לחוש לסכנה, כי כאשר ישראל עוסקים בתורה (ע"פ ציווי השם) הקב"ה שומרם גם אם ע"פ טבע יש חשש סכנה.

ועפ"י מובן הטעם שענה לו ר' יצחק "הכי אמר רבי יוחנן אין מסיחין בסעודה

(27) אבל בעיון יעקב שם, דר"י אמר דודאי ד"ת מותר לומר לו בתוך הסעודה, אבל שיחה שאינה של ד"ת אף של תיח כו' חיישין לסכנה. ע"ש. וצ"ע.

(28) כב"ר"ח כאן, "אין אומרים דבר הלכה ב"סעודה". ובמג"א א"ח סק"ע סק"א, "אין מסיחין אפילו בד"ת (כ"ה בגמ') – וממשך – כל שלחן שלא אמרו עליו ד"ת כאלו אכלו מזבחי מתים". וצ"ל דכוונתו לפני האכילה או בסוף הסעודה, כמ"ש בערוך השולחן שם.

בפרישה לטור א"ח שם סק"א, "ונראה דאפילו בין תבשיל לתבשיל אין מסיחין כל זמן שדעתו עוד לאכול" (ע"ש ראייתו). אבל בא"י רבה שם פליג וכתב, "וודאי דמותר בין תבשיל לתבשיל" (והביאו במשנה ברורה סק"א). וראה ברי"ף לע"י שם: וכיון שבא להוכיחו הוא סילק עצמו מלסעוד כדי להשיבו ולבאור נראה לפי, שסילק עצמו מלסעוד בכלל ולא בין תבשיל לתבשיל, אבל לא משמע כן מהמשך הגמ'. ואכ"מ.

(29) קהלת ח, ה. וראה שדי חמד ח"ג תרסה, ב ואילך. ח"ט איתתפ, ג ואילך.

(30) פסחים ח, ב. וש"נ.

(31) ברי"ח שם, "קביעא הויקא". וכ"ה ביומא (יא, א). קדושין (לט, סע"ב). חולין (קמב, א).

(32) ש"א טז, ב.

(33) פסחים שם ד"ה איך אלך.

(34) ע"ד לשון הגמ', "ויבא לידי סכנה" הוא גם ברמב"ם ורא"ש שבהערה 8. ובשו"ע אדה"ז שם, "ונמצא בא לידי סכנה".

(23) ה, א.

(24) ראה עיון יעקב לע"י שם (באופן אחר קצת).

(25) סוטה כא, א.

(26) אבות פ"ג מ"ג. וראה הערה 28.

השני, אין זה שבכח חוקי הטבע מצד עצמם למנוע ולהגביל קיום התומ"צ של האדם, אלא לפי שכך צ"ל מצד גדר התורה ומצוות עצמן, שפעולתן צ"ל בטבע העולם גופא³⁷ (ולא באופן שחוקי הטבע מתבטלים).

ד. ויש לומר, שבזה פליגי ר"י ור"נ:

"ב"ת דסעי' א"ל הכי אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת", שיש לומר, שכוונת ר' יצחק בזה היא להדגיש, שאין טעם הדבר שקיום תומ"צ צ"ל בטבע העולם (כמודגש בזה שאין מסיחין בסעודה אפי' לו בד"ת) משום שחוקי הטבע יש להם שליטה ח"ו על התומ"צ, כי אדרבה, "יעקב אבינו לא מת", כלומר, לא זו בלבד שאינו מוגדר בטבע העולם, אלא עוד זאת, שהוא למעלה מגדרי הבריאה, דמצד גדר הברי' אה צ"ל מיתה בעולם, שהרי אי אפשר לנברא מוגבל בעל שינוי להיות קיים בקיום נצחי³⁸, ואילו, "יעקב אבינו לא מת", והיינו לפי שיעקב אבינו שהוא בחור שבאבות³⁹ שכל מציאותו היא תורה⁴⁰, כמ"ש⁴¹ ויעקב איש תם יושב אהלים, לכן אין לגבי' מקום להגבלות דטבע העולם (כמו התורה עצמה)⁴².

(37) ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 80 ואילך.

(38) ראה אמונות ודעות להרס"ג מאמר א פ"א. מו"נ ח"ב הקדמה י"ב. וראה לקו"ש שם ע' 97 ואילך. וש"נ.

(39) שנאמר (תהלים קלה, ד) כי יעקב בחר לו י"ה — ב"ר פ"ז, א. וראה גם זח"א קע"א, ב. וראה שם קמ"ו, ב. קיט, ב. ועוד. שער הפסוקים תולדות כו, כה.

(40) ראה רשב"א לע"י שם. ועוד. וראה בהנסמן בסוף הערה 42.

(41) תולדות כה, כז.
(42) ועד"ז לגבי משה דאיתמר ב"י (סוטה יג, סע"ב. זח"א לו, סע"ב) "לא מת", דעיניו תורה, וידוע דמשה מלגזא ויעקב מלבר (ראה תהי"ג — כט, א). — ראה בכ"ז לקו"ש חכ"ו ע' 6 ואילך ובהערה 68 שם.

אופן של "שכיח היוזקא", ולכן אין מסיחין בסעודה אפילו בד"ת.

ג. ובזה יש לבאר גם המשך הסיפור, ד"ב"ת דסעי' א"ל הכי אמר רבי יוחנן יעקב אבינו לא מת":

לפי הפירוש דלעיל נמצא, שבמענה ר' יצחק, "אין מסיחין כו' ויבא לידי סכנה", נרמז ענין כללי בגדר פעולת התורה ו-מצוות על עניני העולם, דאף שאמר רבי יוחנן שישנם כמה פעמים ואופנים ש-הקב"ה עושה נסים לישראל, שלא ע"פ טבע לגמרי, מ"מ, פעולת התומ"צ של ה-אדם צ"ל בטבע העולם. ולכן, אף שה-תורה יש בה סגולה של הגנה והצלה, אין לסמוך ע"ז במקום דשכיח היוזקא וזקוקים להנהגה נסית.

אלא שענין זה גופא (שפעולת התומ"צ צ"ל בטבע העולם) אפשר לבאר בשני אופנים:

א) זהו מצד גדרי הטבע, כי חוקי הטבע עצמם הם בריאתו של הקב"ה, וכמבואר בר"ן³⁵, "שחפץ השי"ת ורצונו לקיים מנהגו של עולם בכל מה דאפשר והטבע יקר בעיניו ולא ישנהו אלא לצורך הכרחי"³⁶, ולכן, אין רצונו של הקב"ה שקיום התומ"צ יהי' באופן שיתבטלו חוקי הטבע.

ב) זהו מצד גדר התומ"צ גופא, כלומר, ענינו של תורה ומצוות הוא לפעול בטבע העולם (ולא לשנותו).

וזאת אומרת: לאופן הא', קיום התומ"צ צ"ל בטבע העולם לפי שגם התומ"צ (כפי שניתנו למטה) הם (כביכול) תחת הגדרת חוקי הטבע (מצד "חפץ השי"ת ורצונו לקיים מנהגו של עולם"), ולכן קיום התומ"צ של האדם מוגבל למצבים אלה שאפשר לקיימן ע"פ טבע: משא"כ לאופן

(35) דרשות הר"ן דרוש שמיני הקדמה ה-ראשונה.

(36) וראה גם חינוך מצוה תקמו.

ש"נ, נדמה להם שמת", היינו כלפי המצרים, דלפי מה שראו – שלגבם היו ענין אמיתי (ע"פ תורה) – עשו פעולות אלו בגופו של יעקב, כי גם פעולת התומ"צ כפי שהוא בעיני העולם הוא ענין אמיתי מצד גדר התורה.

ונמצא, שע"פ תורה תרוייהו איתנהו ב"י: מצד עצמם אין בני ישראל ומציאות התורה מוגדרים בטבע הבריאה, אבל ל-אידך, רצה הקב"ה שפעולת קיום התומ"צ למטה תהי' בטבע העולם דוקא.

ה. והנה כשם שהוא בנוגע ליעקב אבינו, "ישראל סבא"⁴⁵, עד"ז הוא כורעו, "זרעו בחיים", דגם בהיותם במצרים, ערות הארץ, ועד"ז בכל הגליות, דכל ה-מלכיות נק' ע"ש מצרים⁴⁶, והרי "אתם המעט מכל העמים"⁴⁷, והם ככבשה אחת בין שבעים זאבים⁴⁸, וא"כ היו בגדר "שכיח היוקא", הן בגשמיות, ועוד יותר ברוחניות – הרי מ"מ נאמר עליהם, "ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים כו", דגם בהיותם בשבי ובגלות, נשארים חיים, "ואתם הדבקים בה"א חיים כולכם היום"⁴⁹, אע"פ שע"פ טבע העולם אין מקום לזה, כי טבע העולם אינו שולט עליהם.

אבל ר"נ, לאחר ששמע מאמר ר' יוחנן "אין מסיחין בסעודה כו' ויבא לידי סכ-נה, נקט (הפירוש בדברי ר' יוחנן, שס"ל) כאופן הא' הנ"ל, שהתומ"צ כפי שניתנו למטה מוגדרים בגדר הטבע, ויש לומר דזהו מה שהקשה "וכי בכדי ספדו ספד-נייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא" (ולא הקשה לו בפשטות, איך עשו דברים אלה), דעיקר כוונתו היתה להקשות מזה שמסו-פר בתורה ד"ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא", וגם נעשה ע"פ ציווי של יוסף⁴³ (ובפרט הקבורה שהיא מצוה, ו-נעשתה ע"פ ציווי יעקב ויוסף), ומוכח מזה שגם ע"פ תורה יש הגדרת טבע העולם, כי את"ל ש"יעקב אבינו לא מת", נמצא, שכל המסופר בתורה עד"ה הפעולות שנעשו ב-גופו של יעקב אינו תיאור האמת ע"פ תורה (אלא רק, בכדי", לפי דעתם של המצרים שלא ידעו שלא מת).

ועל זה ענה לו "מקרא אני דורש כו' מה זרעו בחיים אף הוא בחיים":

כוונת ר' יוחנן ב"יעקב לא מת" אינה למציאותו של יעקב כפי שנראית למצ-רים, אלא לאמיתית מציאותו (גם של חי הגוף שלו), שזוהי מציאותו כפי שהיא בתורה, שמצד זה דוקא אינו מוגדר בגדרי טבע הבריאה, "חי ה'". וזהו שאומר "מק-רא אני דורש כו' מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", דזה ש"אף הוא בחיים" אינו ענין שנראה לעיני בשר (למצרים), אלא זקוקים ל"מקרא (ובזה גופא) אני דורש".

ועפ"ז מובן שאין סתירה בין הענינים ((לא מת", ולאידך מסופר בתורה ד"ספדו ספדנייא כו'"), כי זה ש"ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא" הוא לפי

(44) ואולי יש לומר שזהו דיוק ל' רש"י בסוף

ד"ה אף "ודחנטו חנטיא נדמה להם שמת" ולא כמ"ש לפנ"ז בד"ה מקרא "סבורים היו שמת", כי מאחר שנדמה להם שמת הרי הם צריכים לעשות בהתאם, כי כך נראה ונדמה להם בעיניהם. ועצ"ע בטעם כפל הפירושים בפרש"י. ואכ"מ.

(45) ל' רש"י ד"ה אף.

(46) ראה ב"ר פטי", ד.

(47) ואתחנן ז, ז.

(48) ראה תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא.

(49) ואתחנן ד, ה.

(43) ג, ב. ולהעיר מאלשיך פרשתנו שם בא-רוכה (הובא בעץ יוסף כאן) – דיעבך נשאר שלם כמו שהוא וחנטו אותו. וראה שו"ת חת"ס יו"ד סי' שלו. ואכ"מ.

והם שני הענינים שבתומ"צ וישראל: כפי שהם במצב ד, יתבי בסעודתא, היינו כפי שהם בשיכות לעניני העולם, שאז פעולתם ע"פ תורה היא בהגבלות דטבע העולם (ואין מסיחין בדברי תורה במקום דשכיחא הזיקא), וכפי שהם, ב"ת דסעיד", למעלה מעניני העולם, לאחר גמר הבירורים בעניני העולם, שאז מתגלית מעלתם דכנ"י, כפי שהם למעלה מהבריאה, באופן ד, לא מת", מה זרעו בחיים אף הוא ב- חיים".

ו. והנה גדר הנצחיות (גם) בנוגע לחיי הגוף, אף שבגלוי נאמר זה רק בנוגע ל- יעקב עצמו, הרי בפנימיות הוא בכל ישראל, כפסק המשנה⁵⁰, "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", שפירוש עוה"ב כאן הוא עולם התחי"י⁵¹, והטעם לזה (ממ- שיך במשנה), שנאמר⁵² ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר", שמצד עצם מציאותם, שהם נצר מטעי מעשי ידי" של הקב"ה, יקומו

כל ישראל לתחיית המתים, שאז גם גופם יהי קיים בקיום נצח⁵³.

וענין זה עבר בירושה מיעקב אבינו, ש"לא מת", ובפרט דיעקב הוא בחור שב- אבות⁵⁴, מצד בחירתו של הקב"ה, דבחי- רתו ית' בנוגע לכל ישראל היא (לא רק בהנשמה, שהיא חלק אלקה ממעל ממש⁵⁵, אלא) (בעיקר) בהגוף, כדאיתא בתניא⁵⁶.

ומזה ש"ספדו ספדניי כו' וקברו קברייא", שגם זה הי' ע"פ תורה, לפי ש- נדמה להם שמת", בא ונמשך הכח לכאורה, שהדרך להגיע לתחיית המתים היא ע"י העבודה דזיכור ובירור הגוף, ביטול ה- גוף, "אל עפר תשוב"⁵⁶, שע"י ביטול זה (כמבואר במ"א⁵⁷ שמקיים זה ע"י העבודה רוחנית ד, ונפשי כעפר לכל תהי"י⁵⁸ ואינו חוזר לעפר ממש) באים אח"כ לתחיית המתים, בגאולה האמיתית והשלמה.

(משיחת כ' מנחם אב תשל"א)

(53) ראה בארוכה ספר המאמרים מלוקט ח"ג ע'

לד ואילך.

(54) תניא רפ"ב.

(55) פמ"ט (סט, סע"ב ואילך), ובו דוקא היא

בחירת העצמות - ס' השיחות תורת שלום ע' 120.

(56) בראשית ג, יט.

(57) ראה ס' השיחות תשמ"ח ח"א (ע' 227-8).

סה"מ מלוקט ח"ב ע' רפ. ועוד.

(58) ברכות יז, א: אלקי נצור כו'.

(50) סנהדרין ר"פ חלק.

(51) רע"ב (ועוד) למשנה סנהדרין שם. וכ-

דמוכח גם מהמשך המשנה, ואלו שאין להם חלק לעוה"ב האומר אין תחיית המתים מן התורה", ש- הטעם ע"ז הוא כדאיתא בגמ' (שם צ, א) הוא כפר בתחיה"מ לפיכך לא יהי לו חלק בתחיה"מ כו' מדה כנגד מדה.

(52) ישעי' ס, כא.

הוספות

•

מכתבים ושיחות